

	<p>ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»</p> <p>НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ІМ.КНЯЗЯ ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО</p> <p>Кафедра: <u>конституційного права, історії та теорії держави і права</u></p>
<p>Затверджую:</p> <p>Директор навчального підрозділу</p> <hr/> <p>(підпис) А. М. Кислий</p> <hr/> <p>(П.І.Б.)</p> <p>“ ” 2019 р.</p>	<p>Схвалено на засіданні кафедри конституційного права, історії та теорії держави і права</p> <hr/> <p>(назва кафедри) Протокол № 1 від 29.08. 2019 р. Завідувач кафедри</p> <hr/> <p>(підпис) А. М. Подоляка</p> <hr/> <p>(П. І. Б.)</p>

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

« ІСТОРІЯ ВЧЕНЬ ПРО ДЕРЖАВУ ТА ПРАВО »

Статус дисципліни: **обов'язкова дисципліна професійної підготовки**

Освітньо-професійна програма: **Право**

Для напрямку: **08 Право**

Спеціальність: **081 Право**

Спеціалізація: **Антикорупційна діяльність**

Форма навчання: денна; **Курс:** магістратура; **Семестр** 3

Обсяг в кредитах ЄКТС/ Всього годин **4/120** за навчальним планом від 24.01.2018р.

- лекції (Л) **26**
- семінарські заняття (СЗ) **14**
- практичні заняття (ПЗ)
- індивідуально-консультативна робота (ІКР)
- самостійна робота студентів (СРС) **80**

Робоча програма навчальної дисципліни складена на основі програми навчальної дисципліни «Історія вчень про державу та право» д.ф.н., професора кафедри П.М. Лісовського (перезатверджена на засіданні кафедри конституційного права, історії та теорії держави і права протокол № 1 від 29 серпня 2019 року).

Розробник (-и) робочої програми навчальної дисципліни: **П. М. Лісовський**

Київ 2019 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрямок підготовки, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 08 Право (шифр і назва)	нормативна	
Розділів –	Спеціальність 081 Право (шифр і назва)	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120		2-й	-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 год самостійної роботи студента – 80 год консультація – 2 год	Спеціалізація / Предметна спеціальність (якщо є) Антикорупційна діяльність (шифр і назва)	26 год.	год.
	Освітньо-професійна програма Право (вписати назви усіх програм)	Практичні/Семінарські/ Лабораторні (обрати вид занять відповідно до навчального плану)	
		14 год.	год.
	Рівень вищої освіти:	Самостійна робота	
	магістр	80 год.	год.
		Вид підсумкового контролю: екзамен	

II. Мета вивчення дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія вчень про державу та право» є оволодіння студентами знаннями про сутність та розвиток права і держави з огляду на теоретико-правові ідеї вітчизняних науковців різного часу та сформувати високу історико-теоретичну культуру в опануванні професією «юрист». Завдання: дати знання студентам з історії розвитку теорії права і держави, виробити в них особливе юридичне мислення, яке необхідне для засвоєння та застосування права.

Статус дисципліни: обов'язкова дисциплін професійної підготовки.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі підготовки фахівців за відповідним ступенем вищої освіти. Дисципліна «Історія вчень про державу та право» належить до обов'язкової дисциплін професійної підготовки за ступенем вищої освіти «Магістр», галузі знань «08 Право», спеціальності «081 Право», спеціалізації «Антикорупційна діяльність».

Компетентності та програмні результати навчання. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких компетентностей:

- засвоєння найбільш передових концептуальних та методологічних знання в галузі теорії права;
- вміння самостійно аналізувати та застосовувати політико-правові доктрини;
- навички збору і аналізу інформації з національних і міжнародних джерел, оцінка її достовірності, використання сучасних інформаційних технологій і баз даних;
- здатність проведення досліджень, уміння грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати, брати участь в аргументованій професійній дискусії;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти;

- узгоджувати план власного дослідження і самостійно формувати матеріали за визначеними джерелами.

Передумови для вивчення дисципліни є:

- надати студентам базові теоретичні знання з сучасних правових відносин, які необхідні для формування навичок професійної роботи;
- показати закономірності боротьби у сфері політико-правової ідеології;
- розкрити складність і суперечності історичного процесу розвитку знань про державу і право, поступового пізнання людською думкою сутності держави і права;
- навести критичний аналіз реакційних доктрин і теорій, показати їх якісну відмінність від прогресивних надбань людства;
- вказати на можливі сфери застосування знань, отриманих в ході навчання;
- навчити студентів використовувати здобуті знання при аналізі поточних правових подій.

Міждисциплінарні зв'язки. Історія політичних і правових вчень є теоретико-історичною дисципліною з фундаментальним характером. Вона тісно пов'язана з предметами історичного циклу, теорією держави і права, філософією права й іншими галузями права.

III. Очікувані результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Історія вчень про державу та право» студент повинен **знати:**

- зміст понять самостійність, незалежність, природній закон, політичний режим, демократичне суспільство,

- тлумачити поняття народний суверенітет, поняття громадянин та громадянське суспільство;

- загальні закономірності виникнення і розвитку в тій чи іншій державі в певний період часу ідей правового управління державою, відстежувати як ці ідеї вплинули на появу і розвиток демократичного суспільства та незалежних держав;

- в яких умовах виникали ті чи інші вчення про державу і право.

вміти:

- розуміти теоретичні погляди на державу і право, суспільство в різні періоди розвитку цивілізації;

- самостійно працювати з першоджерелами, в яких викладені теоретичні концепції сутності держави, права, суспільства, їх взаємозв'язку та розвитку;

- тлумачити та виокремлювати головне в поглядах тих чи інших мислителів; оперувати окремими поняттями та категоріями юридичної науки.

IV. Критерії оцінювання результатів навчання

Під час вивчення дисципліни застосовується поточний, модульний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня навчальних досягнень під час семінарських, практичних занять та якості виконання індивідуальної і самостійної роботи та передбачає перевірку рівня засвоєння знань, умінь і навичок аспірантом з кожного окремого модуля навчальної дисципліни.

Поточний контроль – проведення семінарських занять, відпрацювання академічних заборгованостей.

Поточний контроль під час проведення семінарських занять передбачає перевірку рівня засвоєння знань, умінь і навичок студентом з кожного окремого навчального (змістового) модуля навчальної дисципліни та їх корекцію. Прозорість оцінювання рівня знань студентів забезпечується чіткими критеріями.

Модульний контроль – визначає якість виконаної аспірантом навчальної роботи з певного навчального (змістового) модуля та оцінюється за сукупними підсумками поточної успішності, включаючи виконану індивідуальну, самостійну та модульну контрольну роботу.

Підсумковий контроль – виставляється як сума балів з усіх модулів навчальної дисципліни та обраховується, як правило, як середнє арифметичне складових модулів.

По закінченню вивчення навчальної дисципліни аспірант складає **екзамен**.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЕСТ8	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73		задовільно	
60-63	E		
35-59	PX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	P	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

V. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування студентами результатів вивчення дисципліни «Історія вчень про державу і право» є:

- опитування під час занять (індивідуальне, фронтальне, вибіркове, суцільне, експрес);
- тестові завдання до окремих тем навчального курсу;
- тести для модульних робіт;
- індивідуальні завдання;
- аудиторні і домашні контрольні роботи;
- підготовка рефератів;
- підготовка наукових доповідей та статей.

VI. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Курс магістратура Семестр 3 Всього годин у семестрі 120 Теми	Кількість годин, з них						Примітка
		Лек- ції (Л)	Семін зан. (СЗ)	Пр., лаб. зан. (ПЗ, ЛЗ)	Інд- конс. роб. (ІКР)	Сам. роб. студ. (СРС)	Форма Контрол ю	
Модуль I. ІСТОРІЯ ПРАВОВИХ І ПОЛІТИЧНИХ ВЧЕНЬ: ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА ПЕРІОДИЗАЦІЯ								
1.	Предмет і метод історії правових і політичних вчень.	2	2	-	-	10	У, ПК, Т,СР,Р	
2.	Правові та політичні вчення у рабовласницьких державах.	2		-	-	10	У, ПК, Т,СР,Р	
3.	Політико-правова думка епох раннього християнства і Середньовіччя.	2	2			10	У, ПК, Т,СР,Р	
4.	Проблеми теорії політики в епоху Відродження.	2				10	У, ПК, Т,СР,Р	
	Разом	8	4	-	-	40		
Модуль II. ОРМУВАННЯ РАЦІОНАЛІСТИЧНИХ КОНЦЕПЦІЙ ПОЛІТИКИ І ПРАВА								
5.	Становлення політико-правової думки Нового часу.	4	2	-	-	10	У, ПК, Т,СР,Р	
6.	Політичні і правові вчення в США періоду боротьби за незалежність	4	2	-	-		У, ПК, Т,СР,Р	
7.	Політико-правові вчення в Німеччині у XVIII-XIX ст.	4	2			10	У, ПК, Т,СР,Р	
8.	Європейська політична і правова думка XIX ст.	2	2			10	У, ПК, Т,СР,Р	
9.	Зародження і розвиток політичної думки в Україні.	4	2			10	У, ПК, Т,СР,Р	
	Разом	18	10	-	-	40		
		26	14	-	-	80		
	ВСЬОГО	120год.						
	Форма контролю	екзамен						

Форми контролю:

Усне опитування – У

Тестування – Т

Перевірка конспектів – ПК

Перевірка завдань для самостійної роботи – СР

Контрольні роботи – КР

Колоквіум – К

Реферат - Р

6.1. Плани лекцій

Модуль 1. ІСТОРІЯ ПРАВОВИХ І ПОЛІТИЧНИХ ВЧЕНЬ: ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА ПЕРІОДИЗАЦІЯ

Тема 1. Предмет і метод історії правових і політичних вчень.

Предмет історії політичних і правових вчень. Її місце в системі юридичних наук. Взаємозв'язок історії політичних і правових вчень з іншими галузями гуманітарних дисциплін і сучасними теоріями політики, права, держави та законодавства. Соціально-економічна зумовленість виникнення, зміни, розвитку і боротьби політичних і правових вчень. Поняття політики. Співвідношення загальнолюдського і класового в історії політичної думки. Причини і наслідки плюралізму вчень, напрямів, шкіл у політико-правовій ідеології. Визначення предмета. Методи історії політичних і правових вчень. Система методів (наявність великого арсеналу загальнофілософських і спеціальнонаукових методів, наприклад формально-логічного, діалектичного, порівняльного, догматичного, системного та ін.). Проблема вибору найоптимальнішого і найефективнішого методу у процесі пізнання змісту та значення політико-правових доктрин. Співвідношення об'єктивного та суб'єктивного в історії політичних і правових вчень. Періодизація і структура курсу. Наука історії політичних і правових вчень у сучасних ідеологічних дискусіях та її значення.

Література: [15;19; 23; 24; 36; 43; 47; 56; 61; 65; 71; 76; 82]

Тема 2. Правові та політичні вчення у рабовласницьких державах.

Виникнення та еволюція світової політичної думки. Суспільно-політичні уявлення Давнього світу. Політичні доктрини античності. Політико-правова програма Платона. Політико-правові вчення Аристотеля – логіко-понятійний аналіз політичних інститутів і політичних процесів. Етап поступового занепаду давньогрецької державності. Політичні вчення рабовласницької аристократії та

демократії в Давньому Римі. Римське право і політика. Політико-правова доктрина Цицерона. Програма стоїцизму.

Література: [2; 11; 15; 19; 23; 24; 36; 43; 47; 56; 61; 65; 71; 76; 82; 89]

Тема 3. Політико-правова думка епох раннього християнства і Середньовіччя.

Політичні ідеї раннього християнства. Зародження і розвиток теократичних вчень. Політико-правові ідеї ересі Середньовіччя. Державно-правове вчення Фоми Аквінського. Середньовічні юристи. Вчення про закони і державу М.Падуанського.

Література: [2; 36; 43; 47; 56; 61; 65; 71; 88]

Тема 4. Проблеми теорії політики в епоху Відродження.

Особливості ранньобуржуазної політико-правової ідеології. Політичні і правові вчення епохи ранніх буржуазних революцій. Вчення Н.Макіавеллі про державу і право. Політико-правові ідеї утопічного соціалізму (Т.Мор, Т.Кампанелла). Політико-правові вчення періоду ранніх антифеодальних революцій. Вчення Т. Гоббса про державу і право. Політико-правова програма Д. Локка.

Література: [5; 10; 15; 19; 23; 24; 36; 55; 63; 71; 76; 82; 83]

Модуль 2. ФОРМУВАННЯ РАЦІОНАЛІСТИЧНИХ КОНЦЕПЦІЙ ПОЛІТИКИ І ПРАВА

Тема 5. Становлення політико-правової думки Нового часу.

Ідеологія Просвітництва XVII – XVIII ст. Раціоналістичне трактування політики в працях французьких просвітників. Політико-правова програма Вольтера. Вчення Ш.Монтеск'є про державу і право. Політико-правові погляди Ж.-Ж. Руссо.

Література: [4; 10; 15; 19; 23; 24; 31; 36; 55; 63; 71]

Тема 6. Політичні і правові вчення в США періоду боротьби за незалежність.

Становлення радикального демократичного напрямку політичної ідеології XVIII ст. в США. Зміст політико-правової програми Т. Пейна. Політичні і правові погляди Т. Джефферсона. Політико-правові вчення Д.Медісона. Політико-правові погляди О.Гамільтона.

Література: [5; 10; 15;19; 23; 24; 36; 55; 63; 71; 76; 82; 83]

Тема 7. Політико-правові вчення в Німеччині у XVIII-XIX ст.

Філософська основа політико правових поглядів І. Канта. Особливості право розуміння, підходів до класифікації форм правління І.Канта. Концепція правової держави І.Канта. Концепція філософії права Г.-В. Гегеля. Гегель про суть права, держави, влади, громадянського суспільства.

Література: [1-4; 5; 10; 15;19; 23; 45; 63; 71; 76; 82; 88-90]

Тема 8. Європейська політична і правова думка XIX ст.

Загальна характеристика періоду. Основні напрями політико-правової думки. Політико-правові доктрини лібералізму. Політико-правова концепція Б.Констаіа. Його погляди на співвідношення особи і держави. Відмінність між політикою і громадянською свободою. Захист вільної конкуренції. Розподіл влад. А.Токвіль про демократію. Співвідношення таких понять як свобода і рівність. Утилітаризм І.Бентама - Реальні інтереси. Проблема природних прав та права, встановленого державою. Відношення до приватної власності. Межі законодавчої діяльності. Еволюція поглядів на державний устрій. Політичні свободи. Політико-правова доктрина О.Конта. Погляди О.Конта на етапи розвитку людства. Теорія солідаризму. Погляди на право. Відношення до воєн. Соціологічний напрям в юриспруденції. Вчення Р.Ієрінга про державу і право. Еволюція права та фактори, які на це впливають. Проблема співвідношення суб'єктивного і об'єктивного права. Г.Спенсер про два типи суспільства. Вплив типу суспільства на право та державний устрій. Політичні та особисті права.

Політико-правова концепція Е.Дюркгейма про соціальну структуру суспільства та роль права у формуванні солідарного суспільства. Консервативний напрям. Е.Берк про теорію суспільного договору та народний суверенітет. Погляди на джерела права. Політико-правові погляди Жозефа де Местра, де Бональда на державний устрій, право, роль релігії в суспільному житті. А.Шопенгауер про панівну верству та державне управління. Ф. Ніцше про "волю до влади" як основний елемент соціального розвитку. Суб'єктність людини та її права.

Література: [11;15; 20; 25;29; 33; 45; 63; 71; 76; 82; 90]

Тема 9. Зародження і розвиток політичної думки в Україні.

Суспільно-політична думка Київської Русі. Політична концепція у Києво-Могилянській академії (П.Могила, С. Яворський, Ф. Прокопович). Проблема державно-політичного устрою у Конституції П.Орлика 1710 р. Вчення українських просвітників про суспільство і державу. Кирило-Мефодіївське товариство про державно політичний устрій України (Т.Шевченко, М.Костомаров). Проблема демократії держави та політичні відносини у суспільній думці України другої половини ХІХ ст. (М. Драгоманов, С.Поролинський, І.Франко, М.Грушевський).

Література: [4; 5;8; 10; 19; 22; 43; 63; 68; 71; 76; 82; 85]

6.2. Плани семінарських (практичних, лабораторних) занять)

Модуль 1. ІСТОРІЯ ПРАВОВИХ І ПОЛІТИЧНИХ ВЧЕНЬ: ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА ПЕРІОДИЗАЦІЯ

Тема 1-2. Предмет і метод історії правових і політичних вчень. Правові та політичні вчення у рабовласницьких державах.

1. Предмет історії політичних і правових вчень.
2. Методи історії політичних і правових вчень.
3. Періодизація і структура курсу.

4. Наука історії політичних і правових вчень у сучасних ідеологічних дискусіях та її значення.

Державно-правові теорії в Стародавній Греції:

1. Політико-правові погляди мислителів Стародавньої Греції (VIII- V ст. до н. е.).
2. Державно-правові погляди Платона
3. Політико-правові погляди Аристотеля.
4. Державно-правові погляди стоїків та епікурейців.

Державно-правові вчення в Стародавньому Римі:

1. Вчення Цицерона про державу і право.
2. Державно-правові погляди римських стоїків.
3. Вчення римських юристів про державу і право.
4. Політична ідеологія раннього християнства.
5. Політико-правові погляди Августина Аврелія.

Література: [2; 11; 15; 19; 23; 24; 36; 43; 47; 56; 61; 65; 71; 76; 82, 89]

Тема 3-4. Політико-правова думка епох раннього християнства і Середньовіччя. Проблеми теорії політики в епоху Відродження.

1. Характерні риси політико-правової думки Європейського Середньовіччя.
2. Вчення Фоми Аквінського про державу, право і закон.
3. Державно-правові погляди Марсилія Падуанського та Вільяма Окама.
4. Середньовічна юридична думка.
5. Загальна характеристика Відродження та Реформації.
6. Політико-правові концепції обґрунтування абсолютизму:
 - а) політичне вчення Нікколо Макіавеллі;
 - б) державно-правові погляди Жана Бодена.
7. Державно-правові ідеї Реформації (М. Лютер, Т. Мюнцер, Ж. Кальвін).
8. Держава і право у вченнях мислителів Нового часу (Г. Грацій, Т. Гоббс, Б. Спіноза, Дж. Локк).

Література: [2; 5; 10; 15;19; 23; 24; 36; 43; 47; 55; 56; 61; 63;65; 71; 76; 82; 83; 88]

Модуль 2. ФОРМУВАННЯ РАЦІОНАЛІСТИЧНИХ КОНЦЕПЦІЙ ПОЛІТИКИ І ПРАВА

Тема 5. Становлення політико-правової думки Нового часу.

1. Загальна характеристика державно-правової думки доби Просвітництва.
2. Державно-правові погляди Вольтера.
3. Теорія розподілу влади Шарля Монтеск'є:
 - а) історичні умови формування політичних поглядів Ш. Монтеск'є;
 - б) вчення Монтеск'є про фактори, що впливають на характер законів;
 - в) Монтеск'є про політичну свободу;
 - г) погляди Монтеск'є на організацію державної влади. Ідея розподілу влади і взаємного “стримування” властей.
4. Теорія народного суверенітету Жан Жака Руссо:
 - а) соціально-політичні умови формування світогляду Ж.Ж. Руссо;
 - б) вчення Руссо про три ступені нерівності між людьми і походження держави;
 - в) погляди Руссо на організацію державної влади. Обґрунтування ідеї народного суверенітету.

Література: [4; 10; 15;19; 23; 24; 31; 36; 55; 63; 71]

Тема 6. Політичні і правові вчення в США періоду боротьби за незалежність.

1. Державно-правові погляди Дені Дідро, Клода Гельвеція та Поля Гольбаха.
2. Внесок у розвиток держави та права Джамбаттісти Віко та Чезаре Беккарія.
3. Політико-правові погляди “федералістів” (О. Гамільтона, Д. Адамса, Дж. Медісона).

4. Державно-правові ідеї Бенжаміна Франкліна та Томаса Пейна.
5. Погляди на природні права людини, сутність влади, принципи організації та діяльності держави.

Література: [5; 10; 15;19; 23; 24; 36; 55; 63; 71; 76; 82; 83]

Тема 7. Політико-правові вчення в Німеччині у XVIII-XIX ст.

1. Загальна характеристика державно-правових поглядів у Німеччині.
2. Політико-правові ідеї Іммануїла Канта.
3. Державно-правова концепція Йогана Фіхте.
4. Політико-правові погляди Людвіга - Георга Гегеля.
5. Історична школа права у Німеччині.

Література: [1-4; 5; 10; 15;19; 23; 45; 63; 71; 76; 82; 88-90]

Тема 8. Європейська політична і правова думка XIX ст.

1. Політико-правові аспекти лібералізму (І. Бентам, Дж. Мілль, Б. Констант, А. Токвіль).
2. Політико-правові погляди представників утопічного соціалізму (Сен-Сімон, Ш Фур'є, Р. Оуен).
3. Політико правова доктрина марксизму (К. Маркс, Ф. Енгельс, В. Ленін).
4. Політична ідеологія анархізму (М. Штірнер, П. Прудон, М. Бакунін. П. Кропоткін).
5. Вчення про природне право.
6. Нормативістська теорія права Ганса Кельзена.
7. Психологічна теорія права Лева Петражицького.

Література: [11;15; 20; 25;29; 33; 45; 63; 71; 76; 82; 90]

Тема 9. Зародження і розвиток політичної думки в Україні.

1. Політичні та правові ідеї в "Слові про закон і благодать" митрополита Іларіона.
2. Ідеї держави і права в працях Володимира Мономаха, „Слові о полку Ігоревім”, „Повісті минулих літ”, „ Молінні” Данила Заточника.

3. Політико-правова концепція Петра Могили.
4. Державно-правові погляди Богдана Хмельницького.
5. Політико-правові погляди Івана Мазепи.
6. Конституційний проект незалежної держави Пилипа Орлика.
7. Політико-правові ідеї вчених Києво-Могилянської академії та Острозького центру.
8. Політико-правові погляди Григорія Сковороди та Якова Козельського.
9. Державно-правовий проект Кирило-Мефодіївського товариства:
 - а) політико-правові погляди Миколи Костомарова;
 - б) політико правові ідеї Пантелеймона Куліша;
 - в) громадсько-політична діяльність Тараса Шевченка;
 - г) конституційний проект Георгія Андрузького.
10. Державно-правова ідеологія ліберального та радикального демократизму (М. Драгоманова, В. Антоновича, С. Подолинського, М. Павлика, О. Терлецького).
11. Державно-правові погляди Івана Франка.
12. Політико-правові ідеї Лесі Українки.
13. Загальна характеристика державно-правових теорій кінця ХІХ - початку ХХ століття.
14. Державно-правові погляди Михайла Грушевського.

Література: [4; 5;8; 10; 19; 22; 43; 63; 68; 71; 76; 82; 85]

6.4. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота передбачає проведення індивідуальних та групових консультацій із студентами, які недостатньо засвоїли навчальний матеріал з курсу «Історія вчень про державу і право» (для студентів денної та заочної форми навчання), а також відпрацювання студентами пропущених занять та незадовільних оцінок (для студентів денної форми навчання).

VII. Форми поточного та підсумкового контролю

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Предмет і метод історії політичних і правових вчень.
2. Методологічні проблеми історії політичних і правових вчень.
3. Політико-правові ідеї Конфуція.
4. Політико-правові погляди софістів.
5. Вчення Геракліта про державу і право.
6. Вчення Сократа про суспільство, державу і законність.
7. Проект ідеальної держави Платона “Держава”.
8. Вчення Аристотеля про походження держави і причини державних переворотів.
9. Політичні та правові вчення римських юристів.
10. Вчення Цицерона про державу і право.
11. Політичні вчення стоїків.
12. Політико-правові погляди Августіна.
13. Вчення Хоми Аквінського про державу і право.
14. Формування і розвиток політичних ідей раннього християнства.
15. Формування і розвиток мусульманських правових ідей.
16. Політичні ідеї часів Київської Русі.
17. Вчення Ніколо Макіавеллі про державу і право.
18. Політичні та правові ідеї Реформації.
19. Вчення Жана Бодена про суверенітет держави.
20. Вчення Гуго Гроція про державу і право.
21. Політико-правові вчення Бенедикта Спінози.
22. Вчення Томаса Гоббса про державу і право.
23. Вчення Дж. Локка про державу і право.
24. Політико-правові погляди Дж. Лільберна.
25. Роль Києво-Могилянської академії в розвитку вітчизняної політичної і правової думки.

26. Богдан Хмельницький і його внесок у створення незалежної української держави.
27. Конституція Пилипа Орлика та її політичне значення.
28. Вчення Шарля Монтеск'є про поділ влади.
29. Вчення Ж.-Ж. Руссо про причини нерівності між людьми і виникнення держави.
30. Теорія народного суверенітету Ж.-Ж. Руссо.
31. Суспільно-політичний ідеал Григорія Сковороди.
32. Політико-правові погляди Симеона Полоцького і Юрія Крижанича.
33. Вчення С. Ю. Десницького про державу і право.
34. Політико-правове вчення О. М. Радищева.
35. Політико-правові ідеї Т. Джефферсона.
36. Демократичні ідеї Т. Пейна.
37. Вчення Іммануїла Канта про державу і право.
38. Вчення Гегеля про державу і право.
39. Політичні та правові ідеї П. І. Пестеля.
40. Політично-правові погляди Б. Констона.
41. Політико-правові погляди Т. Г. Шевченка.
42. Політико-правові погляди М. Драгоманова.
43. Політико-правові погляди І. Я. Франка.
44. Політичні та правові погляди Лесі Українки.
45. Політична концепція суспільного розвитку М. Грушевського.
46. Політико-правові вчення марксизму.
47. Нормативістська теорія Ганса Кельзена.
48. Вчення Р. Ієрінга про інтереси у праві.
49. Теорія держави Л. Гумпловича.
50. Неокантианське вчення про право Штаммлера.

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Предмет і метод історії політичних і правових вчень.

2. Політико-правові погляди Конфуція.
3. Політико-правові погляди Мао-цзи.
4. Погляди Демокрита на державу і право.
5. Вчення Сократа про державу і право.
6. Політико-правові ідеї софістів у Стародавній Греції.
7. Проект ідеальної держави в діалозі Платона “Держава”.
8. Проект ідеальної держави в діалозі Платона “Закони”.
9. Вчення Аристотеля про походження держави і права.
10. Захист Аристотелем рабства і приватної власності.
11. Політико-правові ідеї стоїків у Стародавній Греції і Стародавньому Римі.
12. Вчення Цицерона про державу і право.
13. Вчення римських юристів про право (Гай, Папініан, Павло, Ульпіан).
14. Політико-правові погляди Августина.
15. Політико-правові ідеї раннього християнства.
16. Вчення Хоми Аквінського про державу і право.
17. Політико-правові ідеї середньовікових єресей у Західній Європі.
18. Погляди Марсилія Падуанського на державу і право.
19. Політико-правові ідеї в Київській Русі в XI–XIV ст.
20. Державно-правові погляди Івана Вишенського.
21. Політико-правові ідеї І. С. Пересвєтова.
22. Політичні і правові погляди Ніколо Макіавеллі.
23. Ніколо Макіавеллі про форми державного правління — республіку і монархію.
24. Теорія суверенітету держави Жана Бодена.
25. Політичні та правові ідеї Реформації (Мартін Лютер, Томас Мюнцер, Жан Кальвін).
26. Утопічний соціалізм Томаса Мора і його державно-правові ідеї.
27. Утопічний соціалізм Томазо Кампанелли і його погляди на організацію державної влади.

28. Вчення Гуго Гроція про державу і право.
29. Політичні та правові погляди Бенедикта Спінози.
30. Вчення Томаса Гоббса про державу і право.
31. Політичні та правові погляди Дж. Лільберна.
32. Утопічний соціалізм Дж. Уінстенлі та його державно-правові ідеї.
33. Вчення Дж. Локка про державу і право.
34. Політико-правові погляди Юрія Крижанича.
35. Обґрунтування абсолютизму у творах Феофана Прокоповича.
36. Політико-правові погляди В. Н. Татищева.
37. Політична програма І. Т. Посошкова.
38. Правові ідеї Чезаре Беккарія.
39. Політичні і правові погляди Вольтера.
40. Вчення Шарля Монтеск'є про політичну свободу і фактори, що впливають на характер законів.
41. Теорія розподілу влад Ш. Монтеск'є.
42. Політичні та правові погляди французьких матеріалістів XVIII ст. (Дідро, Гельвецій, Гольбах).
43. Вчення Ж.-Ж. Руссо про три ступені нерівності між людьми і походження держави.
44. Теорія народного суверенітету Ж.-Ж. Руссо.
45. Ідеї утопічного соціалізму в "Заповіті" Жана Мельє.
46. Державно-правові ідеї якобінців (Робесп'єр, Марат).
47. Політико-правові ідеї Т. Пейна.
48. Політичні погляди Т. Джефферсона.
49. Політико-правові погляди А. Гамільтона.
50. Погляди С. Ю. Десницького на державу і право.
51. Політико-правові погляди Г. С. Сковороди.
52. Політико-правові погляди Я. П. Козельського.
53. Погляди О. М. Радищева на державу і право.
54. Історична школа права в Німеччині (Гуго, Савінії, Пухта).

55. Вчення І. Канта про державу і право.
56. Вчення Ф. Гегеля про державу і право.
57. Політико-правові ідеї буржуазного лібералізму Б. Костана.
58. Політико-правові ідеї буржуазного лібералізму Ієремії Бентама.
59. Утопічний соціалізм і державно-правові ідеї К. А. Сен-Сімона.
60. Утопічний соціалізм і державно-правові ідеї Ш. Фур'є.
61. Утопічний соціалізм і державно-правові ідеї Р. Оуена.
62. Погляди Огюста Конта на державу і право.
63. Політико-правові погляди слов'янофілів і западників (Б. М. Чичерін).
64. Конституційні проекти М. Муравйова.
65. Політико-правові ідеї у проекті П. Пестеля "Руська правда".
66. Політико-правові ідеї М. М. Сперанського.
67. Погляди А. І. Герцена на державу і право.
68. Вчення М. Г. Чернишевського про державу і право.
69. Політичні та правові погляди Т. Г. Шевченка.
70. Політичні та правові погляди М. П. Драгоманова.
71. Вчення І. Я. Франка про державу і право.
72. Соціалістичні ідеї І. Я. Франка.
73. Політичні та правові погляди Лесі Українки.
74. Формування марксистської політико-правової теорії.
75. Питання держави і права в "Маніфесті Комуністичної партії" К. Маркса і Ф. Енгельса.
76. Анархістська концепція держави і права М. Штірнера.
77. Анархістська теорія держави і права П. Прудона, його проект соціальних реформ.
78. Анархістська теорія держави і права М. Бакуніна. Полеміка з марксистами.
79. Вчення Р. Ієрінга про державу і право.
80. Політико-правова концепція Ф. Ніцше.

81. Питання держави, права і законності у працях В. І. Леніна “Про державу” і “Про двовладдя”.
82. Політико-правові погляди М. Грушевського.
83. Теорія соціальних функцій і корпоративної держави Л. Дюгі.
84. Нормативістська теорія Г. Кельзена і його вчення про державу.
85. Психологічна теорія права Л. Петражицького.
86. Соціологічна теорія права Є. Ерліха.
87. Сучасні теорії природного права.
88. Політико-правова ідеологія фашизму.
89. Політико-правові ідеї М. Ганді.
90. Три великих народних принципи Сунь Ятсена: еволюція і політико-правовий зміст.

ІХ. Рекомендовані джерела інформації

Основна:

1. В'ячеслав Липинський. Історико-політична спадщина і сучасна Україна / Ред. Я. Пеленський. — Київ—Філадельфія, 1994. - Т. 1.
2. Винниченко В. Из дневников// Дружба народов. — 1989. — №12.
3. Винниченко В. К. Боротьба за незалежність України // Історія філософії України: Хрестоматія. — К.: Либідь, 1993.
4. Гегель Г. В. Ф. Философия права. — М., 1983.
5. Гегель Г. Лекции по истории философии // Соч.: В 14 т. — М., 1932.
6. Гегель Г. В. Ф. Основи філософії права. — К., 2000.
7. Герцен А. И. Былое и думы // Соч.: В 4 т. — М., 1988. — Т. 3.
8. Гоббс Т. Левиафан, или Материя, форма и власть государства церковного и гражданского. — М., 1936.
9. Гоббс Т. Философские основания учения о гражданине. — М, 1914.
10. Горский В. С. Образ истории в «Слове о законе и благодати» Иллариона // Человек и история в средневековой философской мысли русского, украинского и белорусского народов: Сб. науч. трудов. — К., 1987.

11. Горський В. С. Нариси з історії філософської культури Київської Русі. - К., 1993.

12. Гроций Г. О праве войны и мира. Три книги, в которых объясняются естественное право и право народов, а также принципы публичного права / Пер. с лат. А. Л. Саккетти. — М., 1956.

13. Данило Заточник. Слово Данила Заточника, що написав він князю своєму Ярославу Володимировичу // Історія філософії України: Хрестоматія. — К., 1993.

Додаткова:

1. Алексеев С.С. Философия права: История и современность. Проблемы. Тенденции. Перспективы / Сергей Сергеевич Алексеев. – М. : Изд-во НОРМА, 1998. – 329 с.

2. Алексеева Т. А. Современные политические теории : курс лекций / Т. А. Алексеева / Московский ин-т межд. отн.. – М. : РОССПЭН. 2000. – 343 с.

3. Андрусак Т. Г. Шлях до свободи: Михайло Драгоманов про права людини / Тарас Григорович Андрусак. – Львів : Світ, 1998. – 189 с.

4. Антонович М. Україна в міжнародній системі захисту прав людини: теорія і практика / М. Антонович. – К. : Вид. Дім «Києво – Могилянська Академія», 2007. – 384 с.

5. Арон Р. Вступ до історії філософії: Есе про межі історичної об'єктивності / Нове видання, переглянуте та анотоване С. Мезюр ; пер. з франц., післямова та примітки О. Йосипенко та С. Йосипенко / Раймон Арон. – К. : Укр. Центр духовної культури, 2005. – 578 с.

6. Арон Р. Етапи розвитку соціологічної думки: Монтеסקє. Конт. Маркс. Токвіль. Дюркгейм. Парето. Вебер / пер. з франц. Г. Філіпчука / Раймон Арон. – К. : Юніверс, 2005. – 685 с.

7. Асмус В. Ф. Платон / Валентин Фердинандович Асмус. – М. : Мысль, 1975. – 220 с.

8. Баберовскі Й. Червоний терор. Історія сталінізму : пер. з нім. / Йорг Баберскі. – К. : К.І.С., 2007. – 248 с.

9. Бандура О. О. Єдність цінностей та істини в праві: Монографія / О. О. Бандура. – К.: Національна академія внутрішніх справ України, 2000. – 428 с.

10. Бачинин В.А. История философии права: курс лекций./ В.А.Бачинин, В.А. Чефранов – Харьков: Право, 1998. – 320 с.

Інформаційні ресурси:

1. Ресурси для навчання: <http://edu.km.ru/> <http://vschool.km.ru/> <http://vkids.km.ru/>
2. Бібліотеки: <http://www.lib.com.ua/>
3. Енциклопедії і довідники: <http://mega.km.ru/> <http://vesna.sammit.kiev.ua/>
<http://www.slovnyk.org/Ink/dic.html>

